

Під час вивчення дисципліни ЗВО має набути або розширити наступні фахові компетентності, передбачені освітньою програмою:

СК18. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

СК19. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

4. Результати навчання.

Здобувач вищої освіти після вивчення курсу отримає навички:

ПР04. Використовувати принципи управління, на яких базується системи екологічної безпеки.

ПР07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

5. Пререквізити. -

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30 годин
Практичні роботи	20 годин
Самостійна робота	100 годин
Всього кредитів	5

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle та літератури.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1

Вступ

Тема 1. Історія розвитку екологічного аудиту у світі, Європі та Україні. Мета, завдання, визначення

Роль ЕА у екологізації людської діяльності. Зміст екологічного аудиту у економічно розвинених державах світу. Поширення екологічного аудиту. Види спеціалізованого екологічного аудиту.

Класифікація екологічного аудиту у понятійному відношенні. Мета, завдання й визначення ЕА в Україні. Значення екоаудиту і контролю в Україні.

Тема 2. Законодавчо-нормативна база екологічного аудиту. Основні терміни і поняття Найближчі термінологічні значення екологічного аудиту. Закон України “Про екологічний аудит”, міжнародні та вітчизняні стандарти системи екологічного менеджменту.

Тема 3. СЕМА – система екологічного менеджменту і аудиту та її ефективність Державний стандарт України ДСТУ 14001–97 та його нові версії. Принципи формування екологічної політики організації. Вимоги, що викладені у державному стандарті України ДСТУ 14001 – 97 та у нових версіях до блоку «планування». Вимоги, викладені у державному стандарті України ДСТУ 14001–97 та у нових версіях до блоку «впровадження та функціонування». Державний стандарт України ДСТУ 14001–97 та у нових версіях до блоку «контроль та коригувальні дії». Державний стандарт України ДСТУ 14001–97 та у нових версіях до блоку «аналіз з боку керівництва».

Тема 4. Мета і завдання екологічної паспортизації територій і підприємств
Мета екологічної паспортизації підприємств. Завдання екологічної паспортизації підприємств,

територій, акваторій. Частота процесу паспортизації об'єктів. Виробничі показники, що вказуються у екологічному паспорті. Необхідність екологічної паспортизації сьогодні.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Концептуальні положення щодо запровадження екологічного аудиту в Україні Система державного управління в Україні та її функції. Тріада державного екологічного управління. Особливість державних екологічних законодавчо-правових актів. Техногенна та біосферна Концепції захисту довкілля. Стратегії екологічної безпеки

Тема 6. Види екологічного аудиту в Україні та екологічна безпека підприємств Мета і завдання приватизаційного аудиту. Особливості енергетичного та інвестиційного аудитів. Мета і завдання комплексного аудиту. Сутність екологічної безпеки підприємства. Сутність екологічного страхування.

Тема 7. Методологічні основи і принципи здійснення екологічного аудиту Замовник, виконавець та відносини в сфері екологічного аудиту. Етапи підготовки до екологічного аудиту. Обстеження об'єкту та підготовка звіту з екологічного аудиту. Критерії та докази екологічного аудиту. Закон України «Про екологічний аудит».

Тема 8. Еколого-аудиторська діяльність
Визначення еколого-аудиторської діяльності. Основні вимоги до екоаудиторів. Порядок проведення екологічного аудиту. Заключна фаза аудиту.

Тема 9. Приклади спеціальних методик аудиторських перевірок.
Мета екологічної експрес-оцінки. Оцінка екологічного стану ділянки території підприємства. Екоаудит продукції та технічний аудит. Аудит систем екоменеджменту. Екологічна експрес-оцінка інвестиційних ризиків. Етапи проведення оцінки екологічного стану ділянки підприємства. Задачі екологічного оздоровлення ґрунтів і підземних вод та шість методів оздоровлення ґрунтів.

Тема 10. Практика запровадження екологічного аудиту в Україні.
Відмінні ознаки трьох форм контролю (екологічна експертиза, екологічне інспектування та екологічний аудит) у змішаній системі екоменеджменту України. Напрямки здійснення екоаудиту при приватизації. Рекомендації, якими слід керуватись при визначенні аудиторського ризику.

Тема 11 Досвід використання екологічного аудиту за кордоном.
Пропозиції Міжнародної торгівельної палати. Перший проект обов'язкових правил екологічного аудиту. Прийняття Стандарт у області систем екологічного менеджменту BS 7750 та країни, що приєднались до цього процесу. Вимоги EMAS.

Теми практичних занять.

1. Міжнародні стандарти в галузі екологічного аудиту. Вимоги стандарту ДСТУ ISO 14001 та ДСТУ ISO 14004
2. Встановлення основних екологічних аспектів діяльності організацій та підприємств
3. Основні законодавчі вимоги щодо здійснення екологічного аудиту
4. Складання договору на проведення екологічного аудиту
5. Процедура здійснення екологічного аудиту
6. Оформлення звіту про екологічний аудит
7. Методика експрес-аудитів
8. Аудит систем менеджменту якості та систем управління навколишнім середовищем
9. Розвиток законодавчої та нормативної бази екологічного аудиту
10. Державна інспекція з контролю за використанням і охороною земель

Тематика самостійної роботи.

1. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних робіт.
3. Міжнародні стандарти в галузі екологічного аудиту. Вимоги стандарту ДСТУ ISO 14001 та ДСТУ ISO 14004. Встановлення основних екологічних аспектів діяльності організацій та підприємств. Основні законодавчі вимоги щодо здійснення екологічного аудиту. Складання договору на проведення екологічного аудиту. Процедура здійснення екологічного аудиту. Оформлення звіту про екологічний аудит. Методика експрес-аудитів.
4. Підготовка до заліку.

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінка за семестр складається з оцінки за виконання практичних робіт; індивідуального завдання та залік
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	-
Практичні (лабораторні) заняття	Виконане завдання кожної практичної роботи оформлюється і здається викладачу у встановлені терміни у вигляді звіту, який має містити відповіді на питання, передбачені практичним заняттям
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх передбачених видів навчальної роботи (практичних робіт і індивідуального завдання) і наявність не менше 25 балів набраних за семестр за усі види роботи

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Виконання практичних завдань і оформлення звіту	30 балів (3 бали * 10 завдань)
2	Виконання індивідуального завдання. презентація	30 балів
Усього поточний і проміжний модульний контроль		60 балів
Семестровий контроль (диференційний залік)		40 балів
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проекту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політика курсу

До заліку допускається здобувач вищої освіти, який виконав усі передбачені види робіт (практичні завдання, індивідуальне завдання) і набрав не менше 25 балів за семестр за усі види робіт.

Політика відпрацювання. Практичні заняття, які здобувач пропустив, відпрацьовуються шляхом виконання індивідуальних завдань, які видає викладач здобувачу за темою пропущеного заняття.

Політика перезарахування. Курс може бути перезарахований, якщо здобувач вивчав цей курс (або подібний курс, що формує передбачені курсом «Екологічний аудит» програмні результати навчання) в іншому навчальному закладі. Також можуть бути перезараховані окремі практичні роботи або теми курсу, якщо здобувач отримав відповідні компетентності шляхом інформальної/неформальної освіти. Перезарахування відбувається відповідно до «Порядку визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін в НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності. Списування звітів практичних робіт, контрольних робіт, списування під час заліку не допускається. У разі списування здобувач не отримує бали за списану практичну роботу або контрольну роботу, залік, і, як наслідок, відбувається повторне проходження оцінювання (практична робота, залік тощо) відповідно до Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка».

10. Рекомендована література.

1. Самойлік М.С. Еколого-економічна оцінка забруднення навколишнього середовища в системі екологічно безпечного розвитку регіонів України : монографія / М.С. Самойлік, С. В. Онищенко. – Полтава : ПолтНТУ, 2012 – 269 с.

2. Самойлік М.С. Ресурсно-екологічна безпека регіону : монографія / М.С. Самойлік. – Полтава : Сімон, 2014. – 317 с.

3. Галушкіна Т.П. Екологічний аудит: теорія та практика : інформаційно-аналітичний буклет / за наук. ред. Т.П. Галушкіної. – Одеса, ТОВ «ІНВАЦ», 2008. – 47 с.

4. Blokdyk G. Environmental Audit. A Complete Guide – 2020 Edition / G. Blokdyk. – 5STARCOoks, 2020. – 304 p.

5. Miller G.T. Living in the Environment. An introduction to Environmental Science. 5th ed., Wadsworth Publ. Belmont, 1998. – 60 p.